

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXX.

Celovec, 16. kimavca 1911.

Št. 46.

Politično društvo — oživljeno!

Dolgo smo čakali na rešitev priziva, ki ga je vložilo Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem zoper razpust društva, ki ga je odredil deželni predsednik Hein. Vedeli smo, da ministrstvo razpusta ne more potrditi, jasno je bilo pa tudi, da ministrstvo potrebuje časa, da najde formulo, po kateri se pritožbi ugodi, vendar pa deželnega predsednika Heina krije, kolikor je to sploh mogoče, in se ga tako obvaruje še večje nadaljne blamaže. Dne 13. t. m. je bilo od deželne vlade dostavljeno g. dr. Brejcu dobesedno sledeče pismo:

Gospodu dokt. Janku Brejcu,
bivšemu društvenemu načelniku »Katoliško političnega društva za Slovence na Koroškem«.

Celovec.

Benediktinski trg, 4.

C. kr. deželni predsednik na Koroškem.
Št. 4509/preds.

Celovec, dne 1. septembra 1911.

Z odlokom c. kr. deželne vlade z dne 8. januarja 1911, št. 139/preds., je bilo razpuščeno društvo »Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem« s sedežem v Celovcu po § 24 postave z dne 15. novembra 1867, št. 134 drž. zak., ob istočasni takojšnji ustavi društvenega delovanja, ker je bilo po svojih postavljenih v več občinah napravilo privatno ljudsko štetje in si s tem prisvojilo oblastno veljavo v eni stroki izvrševalne oblasti.

Po odloku gospoda c. kr. ministra notranjih zadev z dne 16. avgusta 1911, št. 674/M. I., so iz obravnavanih spisov, ki so se izterjali povodom vložitve ministerial-

nega priziva društva »Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem«, nedvomljivo dokazane sledeče okolščine.

Društvo »Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem« je v svoji odborovi seji dne 19. oktobra 1910 sklenilo, da da izpeljati zasebno ljudsko štetje glede občevalnega jezika in narodnosti po društvu, in sicer po svojih zaupnikih; izpeljava tega sklepa se je izročila društvenemu tajniku.

V izpeljavo tega ljudskega štetja je dalo društvo natisniti vzorce, ki so imeli namen, da se po končanem izpolnjevanju po števnem komisarju podpišejo in z občinskim oziroma župniškim pečatom preskrbijo; tem vzorcem je bil pridan navod, po katerem imajo izpeljati to štetje slovenski občinski in župniški uradi v nadzorstvo uradnega štetja.

To privatno štetje se je dejanski vršilo v občinah Št. Martin v Dholici, Št. Marjeta in Kotmara vas po naročilu imenovanega društva s porabo po njem naloženih tiskovin.

S pred imenovanim sklepom in dokazanim načinom njegove izvršbe, ki zapopada poseg v državno opravilo ljudskega štetja, si je društvo prisvojilo oblastno veljavo v eni stroki izvrševalne oblasti in tako nasprotovalo določbam § 20. postave z dne 15. novembra 1867, dr. z. l. št. 134. Oblastno postopanje proti društvu je bilo tedaj postavno opravičeno, zaradi česar c. kr. ministrstvo notranjih zadev z zgoraj omenjenim odlokom ni dalo prav društvu prizivu proti predimenovanemu odloku c. kr. deželne vlade z ozirom na dokazane dejanske okoliščine.

Ker pa društvo doslej ni dalo nobenega povoda h kakemu očitaniu zaradi prekoračenja meje svojega po pravilih mu določ-

nega delokroga, je c. kr. ministrstvo notranjih zadev z omenjenim odlokom potrditev razpuščevalnega ukaza opustilo in izreklo društvu samo posvarilo z zažuganjem ostrejših posledic § 24. imenovane postave, ko bi se nepostavno delovanje ponavljalo.

Za c. kr. deželnega predsednika:

Lobmeyr l. r.

Baron Hein in za njim stoječi gospodje torej niso mogli zatreti slovenskega gibanja na Koroškem! Nasprotno! Kljub flajštru, ki ga je dobil Hein od ministrstva, je zgorajšnji odlok ministrstva za Heina huda brca, hujša kakor si jo more predstavljati čitatelj, ki zna brati samo besede diplomatičnih pisem, ne pa misli, ki so sestavo pismo spremljale. Sicer pa bo po dolgem presledku takoj zopet sklicana odborova seja, v kateri se bo sklepalo, ali ne kaže zoper »svarilo« ministrstva vložiti priziv na državno sodišče.

Že sedaj opozarjamo tudi vrle slovenske sobojevnike, da se bo v kratkem vršil **občni zbor političnega društva**, na katerega že sedaj vabimo somišljenike, da se ga **udeleži o v velikanskem številu**, da bo **občni zbor sijajna manifestacija zoper škane deželne vlade nasproti organizaciji koroških Slovencev!**

Sladkorno oderuštvo.

Dandanes vsi stanovi tožijo o strašni draginji, zlasti še nižji uradniki in delavstvo. Vse toži, da ne more z dosedanjim zaslužkom izhajati. Razumljivo je, da razne politične stranke, ki živijo le od laži in hujskarij, zlorablajo draginjo v svojo strankino korist in kažejo na take provzročitelje draginje, ki so draginje toliko krivi, kakor je recimo državni zbor kriv lanskega sne-

Podlistek.

Slovo od tujcev.

(J. M—č.)

»Pozdravljena, Hana! Pozdravljen ti nežni angel sred sovražnega sveta, ti rešilni čolnič sred razburkane morja, svetla luč v črni noči, ti blagodišeča roža sredi oaze, ti srebrnožuboreč studenec v samotni, kamor sem se zatekal v zapuščenosti in bridkosti, kjer sem tešil svojo srčno bol in obup... Zadnji pogled še v tvoje sanjavomirne oči, zadnji pogled v nedolžen in pošten tvoj obraz. Hvala ti za pravično ljubezen, hvala za sočutje, ki si ga vedno gojila v poštenem srcu napram meni in materi moji domovini. Pozdravljena ti edina prijateljica med tujci...«

Razhajala sta se.

Jesenske sape so pihale od juga, donšajoče opojnodišeč vonj iz domovine. Šumelo je na drevju staro porumenelo listje, kot ožgano od poletnega požara in mrak je padal na zemljo tisti večer, ko sta stala zadnjikrat na peščen stezi, ki je bila vsa obdana od drevja in ob kateri so cvetele pisane rože in jo obsipale s cvetjem. Lep je bil kraj, bogat naravne lepote, toda bil je tuj naš domovini, nedostopen drugim narodom.

Čudnobridko jima je bilo v duši, ko sta se držala za roko, zadnjikrat si zrla v obraz.

»In vendar, Zoran, glej, kako krasen je ta kraj; ostani vendar tu, čemu te vleče proč, proč od mene, proč iz teh krajev?«

»Lep je ta kraj, Hana, a veš, da je meni sovražen, sovražen zato, ker sem tujec! Bolje je, da grem od tod, nazaj me vleče srce v domovino. Tudi tam pri nas je lepo, še veliko lepše, ker je bogata naravne krasote naša domovina. Tudi tam cvetejo rože, še lepše in bogatejše rože, in nastiljajo bele stezice s cvetjem. Zato nazaj k materi, nazaj k domovini!«

»Torej me hočeš zapustiti, Zoran?«

»Da, Hana. Ti ljubiš svoj rod, ljubiš svojo domovino — in čemu bi je ne ljubil jaz? Spoštoval sem te, Hana, in visoko cenil tvoje srce, zato ker si me razumela... Ti edina si imela sočutje z menoj, ti edina si umela bol, ki me peče v srcu radi sovraštva in krivic, ki se gode zatiranemu slovenskemu rodu... Ti edina si pomilovala našo zaničevano in bedno domovino, na katero se meče od vseh strani le gorje in sovraštvo... Tebi sem vse to opisoval, in si me razumela. Videla si v duhu to prokletstvo in nesrečo, ki se zbira nad našim rodом, videla, slišala si in si strmela in bila ogorčena. »Ljudje nepravilni, kaj vam je storil ta ubogi rod, čemu ga tako zaničuje in mu teptate pravice!« si vzkliknila v svojem srcu... Nisi ravnala tega radi mene, ampak zato, ker je tvoje srce pošteno in duša pravična, ker te ni še zastrupila divja strast fanatične ošabnosti napram drugemu narodu, ni te še okužilo umazano samoljubje...

In vedi, da naš narod visoko ceni in spoštuje pravičnike, ker zaničevanec in prokletnik goreče ljubi onega, ki ima z njim sočutje in ga pomiluje. Vedi, Hana, da bom plemenito tvoje srce nosil vedno v hvaležnem spominu.«

»Naj grem še jaz s teboj, Zoran, v tvojo domovino naj grem...«

»Ne moreš. Hvaležen sem ti, pravim, za sočutje tvoje. Spoštoval sem tvoj plemenitost tvojega srca, visoko sem te cenil, da skoro ljubil sem te, ljubil z boleštvom v srcu in solzami v očeh, zato ker sem vedel, da se bodo morala križati najina pota... Ne moreš postati moja, ne moreš iti z menoj v domovino, zato ker si — Germanka in ne razumeš lepega našega jezika... Ti ostani v svoji domovini, ki jo ljubiš, med svojci, kjer si bila porojena in kamor spadaš, jaz pa odhajam med svoje brate na jug. Klič me domovina, odpira mi vrata na stežaj. Tam hočem živeti, ne med tujci; v domovini je bolje, slajše... Pozdravljena torej, Hana! Zadnji pogled še na tvoj obraz, le en poljub v slovo... Pozdravljena tujina! Zadnjikrat naj te še zrem danes, potem pa naj moja misel ne ve zate nikoli več, ker dosti rodila si mi bolečin... Pozdravljena...«

Močnejše so zapihale sape od juga, prinašajoče pozdrav iz domovine. Streslo se je drevje nad njima, ki sta se razhajala vsak na svojo pot... Zatrepetalo je rumeno listje, streslo se od vejevja in tiho padalo na zemljo...

ga. V tem oziru so se vedno odlikovali socialni demokratje, ki so kaj radi govorili, da je kmet kriv draginje; v resnici pa kmet dandanes še mnogo bolj trpi vsled draginje kakor vsi socialnodemokratski voditelji skupaj. Tudi nemškutarski hujskači so kaj radi zadnja leta izrabljali nevednost slovenskih volilcev in so farbali ljudi, da je draginje kriv — vsemogočni — poslanec Grafenauer. V pliberški okolici so ti »lažniki po poklicu« celo iznašli, da je Grafenauer kriv — letošnje suše. Seveda za ljudi, ki kaj takega verjamejo, ni pomagala, razven puščati jim kar na treh straneh kurjo pamet.

Značilno za nemškutarske in socialnodemokratske hujskače je pa, da ne pokažejo nikdar na prave provzročitelje draginje; deloma ker so preneumni in kričijo le to, kar so se iz svojih lažnjivih listov naučili, naj si bo še tako neumno in neresnično, deloma pa zato, ker so, kakor socialnodemokratski vrhovni voditelji, zvezani s tistimi, ki delajo draginjo, kakor s tako imenovanimi »Kohlen-baroni« (posestniki premogovnikov), sladkornimi oderuhi itd. Teh oderuhov, ki so povečini sami židi, se nikdar ne lotijo, ker so ravno vrhovni voditelji socialne demokracije židi in vrana vrani oči ne izključuje. Za vzgled, kako dražijo razni veliki tovarnarji na umeten način svoje izdelke, naj služijo sledeči podatki o sladkornem oderuštvi.

Od začetka svečana do konca julija t. l. je cena prečiščenega sladkorja (cukra) poskočila za 12 kron za 100 kil ali za več kot 16 odstotkov nad normalno ceno. Za to pa ni bilo nobenega pravega povoda, razven nenasitljivost židovskih žepov. Lanski pridelek sladkorne repe, iz katere se prideluje sladkor, je bil sijajen in splošno pridelovanje sladkorja v zapadni Evropi je bilo najobilnejše v celem desetletju. V Nemčiji, Avstro-Ogrski, na Francoskem, v Belgiji in na Holandskem skupaj so pridelali 53¼ milijonov meterskih stotov ali celih 8 milijonov meterskih stotov več kakor predlanskem. V naši državi sami so pridelali lani 15¼ milijonov meterskih stotov. Koncem junija je bilo v naši državi efektivne zaloge sladkorja s 3.058.000 meterskimi stoti proti 2.386.000 meterskimi stoti lanskega leta, torej za dobri dve tretjini milijona več; zaloge neprečiščenega sladkorja pa znaša letos 263.000 meterskih stotov proti 74.000 meterskim stotom lani.

Kljub obilnim zalogam so pa kartelirani (združeni) sladkorni baroni sklenili poskočiti s cenami. Tak kartelirani tovarnarji kratkomalo sklenejo vsi enako povišati cene svojim izdelkom, ljudstvo pa kupuj dražje ali pa pustiti. Ker pa je n. pr. sladkor dandanes za vsakdanje življenje, zlasti za mesta, neobhodno potreben pridelek, morajo ljudje sladkor dražje kupovati.

Če veliki sladkorni kartel sedaj zagovarja podraženje sladkorja z letošnjo sušo, vsled katere bo malo sladkorne repe, to ne drži. Kdo pa je mogel meseca svečana ali junija, ko je poskočila cena sladkorja za 16 odstotkov, sploh vedeti, da bo suša? Pa tudi danes se ne more z gotovostjo izračunati, kakšen da bo pridelek sladkorne repe; ta rastlina je namreč zelo trdna in če pride še dovolj dežja, se bo takoj popravila; vrh tega ima pa sladkorna repa letos za cela dva odstotka višjo cukrnatost v sebi. Tudi je letos v Avstriji za 7½ odstotkov in v Nemčiji za 9 odstotkov več obdelane zemlje za sladkorno repo kakor lani. Slab pridelek bi mogel torej šele potem, ko bi bil že dejansko dokazan, torej šele pozimi, vplivati na cene sladkorja.

S podraženjem sladkorja so sladkorni baroni edinole nameravali z modernim ropom napolniti si do vrha svoje globoke žepe z ljudskim denarjem. Pomislimo, da je koncem julija t. l. stal 1 kg prečiščenega kockastega sladkorja (Würfelzucker) v Londonu 39 do 40 vinarjev, v Berlinu 50 do 53 vin., pri nas pa 88 do 91 vinarjev, in to kljub temu, da se razmeroma po velikosti pridelava v Avstriji največ sladkorja iz sladkorne repe. Naši ljudje morajo torej domač sladkor kupovati za 125 odstotkov dražje, kakor Angleži, in za 75 odstotkov dražje kakor nemški državljani. In sedaj so sladkor zopet podražili. Uradno obvestilo dunajske borze z dne 7. t. m. poroča, da je poskočil sladkor kilogram na 97 vinarjev.

Tako delajo kartelirani tovarnarji, ne da bi jim kdo mogel do živega, razven trgovci, če bodo vsled visokih cen sladkorja začeli naročevati namesto slabejšega pa dragega sladkorja iz sladkorne repe boljši prekmorski sladkor iz sladkorjeve trstike. Prekmorski sladkor ima 96 odstotkov cukrnatosti v sebi, surogatni sladkor (iz sladkorne repe) pa le 88 odstotkov. Iz tega pa sledi, da mora biti zadnji za 9 do 10 odstotkov vrednejši, če hoče konkurirati s prekmorskim; dandanes pa je cena surogatnega sladkorja dosegla ceno prekmorskega sladkorja.

Edino, kar se da proti tem sleparskim kartelom za enkrat ukreniti, je predlog poslanca Grafenauerja, da se naj kartele kot v odgovor na podraževanje izdelkov močno obdači. Sicer bo pa naloga države, da pridelkom, ki so za življenje potrebni, nastavi cene, ki jih karteli ne bi smeli prekoračiti.

Proti takim izkoriščevalcem ljudstva bi se naj obračali vodje socialnih demokratov, če jim je res kaj na trpljenju delavskih slojev ležeče, ne pa da sleparijo delavce z demonstracijami po mestu, ki so naperjene zoper osebe, ki so draginjo manj zakrivil, kakor socialnodemokratski hujskači sami!

Pol milijona vladne podpore za nemškonacionalna podjetja.

Katoliški kmet v naši državi je in ostane velik revež; ob nezgodah ima vlada zanj le še lepe, pa prazne obljube. Pomislimo samo, kakšno naravnost neverjetno stališče da je zavzela vlada nasproti sanaciji zadružništva nemških krščanskih socialcev, ki je prišlo vsled ponesrečene špekulacije dveh oseb v hudo krizo. Čeravno bi moralo biti vladi mnogo na tem, da se nemška centralna kasa sanira in tako zadružništvo na Koroškem zadobi nove korenine in zaupanje ljudstva, centralna kasa vsled vladne brezbrčnosti še do danes ni sanirana. Tako se pač skrbi za krščanskomislečega kmeta! Sicer se pa temu ni čuditi, če se pomisli, da informira centralno vlado deželni predsednik Hein, ki nosi na svojem imenu pečat sovraštva do katoliških organizacij in ki kar išče priložnosti, da bi mogel ustreči slednji želji nemških nacionalcev! Vse drugače postopa naša vlada, če je treba sanirati kako liberalno banko. Tam se ji ne zdi škoda milijonov! Toda to še ni vse! Vlada je začela celo podpirati privatna nemškonacionalna podjetja — na stroške davkoplačevalcev in to v dobi — draginje! Iz najzanesljivejšega vira smo poizvedeli, da je vlada prevzela garancijo za obresti petih let za tri milijone kron za stavbo Park-hotela v Beljaku. To je podjetje čisto zasebnega značaja, akcijsko podjetje, ki mu načeluje nemškonacionalni in protestantski bankir Hyrenbach v Beljaku. Velikanskega, v najmodernejšem slogu sezidanega hotela niso mogli končati, ker je nastala denarna suša, in vlada je takoj priskočila na pomoč. Najmanj 500.000 K, pa prej več, bo morala vlada šteti za to podjetje. Kaj porečejo na to dr. Waldner, dr. Angerer in tovariši, ki so v deželnem zboru kar pihali same jeze in vpili, da niti enega vinarja ne sme dati vlada iz državne blagajne za sanacijo centralne kase? Ti ljudje so pač vedeli, da se gre za rešitev — krščanskih kmetov! Stavimo, da noben nemški nacionallec v deželnem zboru ne bo izgubil niti besede, ko vlada troši denar za privatno podjetje, ko temu načeluje bogat bankir protestant Hyrenbach! Dokler si moramo koroški, itak revni Slovenci sami na lastne stroške zidati šole, kakršne zahteva zakon, pa nam jih vlada ne privošči, dokler vlada za naše zadružništvo nima denarja, čeravno bi ga za to morala imeti, dokler vlada nacionalci v deželi enostransko in strankarsko gospodarijo z državnim denarjem za podpore ter ga uporabljajo v politične namene, tako dolgo je in ostane vnebovpijoč škandal, da vlada podpira nemškonacionalna,

povsem privatna podjetja! Tako postopanje vlade je pač seveda zopet močnejše edinole na Koroškem!

Velik mladeniški shod pri Sv. Križu na Koroškem.

Mladeniški shod, katerega je priredila Slovenska kršč.-soc. zveza za Koroško na praznik 8. septembra pri Sv. Križu nad Sp. Dravbergom, se je vršil ob zelo krasni udeležbi. Prišli so mladeniči, možje in tudi nekaj deklet in žen iz vseh bližnjih koroških in štajerskih krajev. Ob 9. uri je imel cerkveni govor v natlačeno polni cerkvi preč. g. Kogelnik, župnik z Radiš. Orisal nam je kakšno mora biti življenje pravega, vzornega katoliškega mladeniča, da doseže svoj cilj.

Po slovesni sveti maši, katero je daroval preč. g. dr. Hohnjec iz Maribora, vršil se je shod pod milim nebom pred cerkvijo. Shod je otvoril predsednik Zveze gospod dr. Rožič s pristrčnim pozdravom na vse koroške in štajerske fante, ki so se potrudili k Sv. Križu, da se navdušimo za skupen boj proti našemu verskemu in narodnemu sovražniku. Nato je govoril veleč. gosp. Jožef Rozman, župnik iz Črneč. Sovražniki nas napadajo, hočejo nam vzeti vero in jezik, ker vidijo, kako lepa da je naša zemlja. Da bi to lažje izvršili, nam odtegujejo in zabranjujejo izobrazbo, dobro vedo, da bi se brez prave izobrazbe ne mogli ubraniti.

Veleč. g. profesor dr. Hohnjec iz Maribora je prinesel pozdrave koroškim mladeničem iz zelene Štajerske. Navduševal je udeležence za mladeniško gibanje, da bi se tudi na Koroškem mladina tako organizirala, kakor se je na Štajerskem. Mladina potrebuje izobrazbo in zato naj se ustanovljajo izobraževalna društva, Orli, dekliški odseki. Dandanes rabi mladina tudi gospodarske izobrazbe. Slovenski kmečki stan nazaduje, primanjkuje delavcev. Vse to moramo sami izpopolniti, in to storimo, če se skupno v društvi izobražujemo. Zavedati se tudi moramo, da nas je Bog ustvaril kot Slovence in da hočemo kot Slovenci tudi ostati. Kot vzgled nam je navedel govornik Spodnje Štajersko, katera se more le mladinski organizaciji zahvaliti, da je bil pognan liberalizem pri zadnjih državnozborskih volitvah iz dežele.

Gospod dr. Rožič je razvijal program mladeniške in gospodarske organizacije za Spodnje Koroško. V mladini je prihodnost, zato je treba mladino organizirati. Zavedati se moramo, da Avstrije bodočnost je v slovenskih rokah. Mladina, fantje in dekleta, morajo na krov na stražo! V izobrazbi, v samopomoči je rešitev našega naroda. Mladeniška organizacija nas bo storila močne. Mladenič iz Štajerske je vzpodbujal udeležence, da se ravna po besedah govornikov in da ustanovijo društva v krajih, kjer jih še ni.

Nato se je zaključil shod z velikim navdušenjem. Upamo, da bo obrodil najlepši sad.

Politične vesti.

Sprava med Čehi in Nemci.

Kakor med Jugoslovani in Nemci, tako se bije hud boj tudi na severu naše države med Čehi in Nemci. Vsa pravna pogajanja med Čehi in Nemci so se dosedaj vsled trdovratnosti Nemcev razbila. Nemci bi radi imeli vse pravice, drugim jih pa ne privošči. Čehi so pa močen narod, in vlada ne more brez njih vladati. Ker jih hoče pridobiti za vladno večino, zato je nanovo spravila v tir češko-nemško pogajanje in izročila to akcijo knezu Thunu. Prvi začetki pogajanja so ugodni. Kdaj bojo vlada in Nemci pokazali vsaj dobro voljo za narodno spravo na jugu, kjer narodni boj ni nič manj hud kakor na severu?

Sklicanje deželnih zborov.

Deželna zborna na Češkem in Nižje-Avstrijskem sta sklicana na 20., ona na Predarlskem in v Trstu na 25. t. m. Koroški deželni odbor je prosil vlado, da dá deželnemu zboru priložnost za proračunski provizorij (začasni proračun) zadnje dni meseca decembra, ki bi ji sledilo v prorusincu in svečanu 1912 daljše zasedanje.

Nemški Volksrat za češko razkrinkan.

Ustanovitelj in vodja nemškega narodnega sveta na Češkem, dr. Titta je v politiki čeških Nemcev že opetovano igral take vloge, da je javnost sumila, da ta strastni nemški politik uganja vsenemško, protiaustrijsko politiko. Dr. Titta je hodil svoje, sumljive poti. Sedaj pa je prišlo na dan skrivnostno delovanje nemškega Volksrata. Socialdemokratskemu listu v Reichenbergu je namreč došla v roke zaupna okrožnica dr. Titta na okrajne načelnike nemškega narodnega sveta, v katerem je pozival okrajne organizacije, da naj prireditve mornariškega društva ne podpirajo in zanj ne pobirajo denarja. (Mornariško društvo je namreč patriotsko društvo, ki nabira za avstrijsko mornarico.) Konec okrožnice se v slovenskem prevodu glasi dobesedno: »Torej roke proč od cesarskih bonbonov. Noben narodno probujen Nemec naj ne da niti vinarja za namene avstrijskega mornariškega društva!«

Dnevne novice in dopisi.

Vlagajte svoj denar v domačih denarnih zavodih! V zadnjih letih je začelo ljudstvo v mestih nalagati svoj denar ne več v posojilnicah in drugih domačih kreditnih zavodih, marveč v raznih tujih, inozemskih bankah. Tukaj so se kupovale akcije, ki so se obrestovale včasih po 5, 6 in še več odstotkov. Kaj je akcija ali delnica? Dolžni list industrijskega ali trgovskega podjetja, kateri se boljše obrestuje, če dotično podjetje dobro prospera, slabše, če podjetje prospera slabše, a denar se tudi lahko ves izgubi, če se podjetje ponesreči. Koncem lanskega leta so se ljudje topli za take akcije; vsakdo jih je hotel kupiti, ker je vrednost akcij rastla od dne do dne. Že tedaj se je svarilo pred nakupovanjem takih papirjev. Danes je prišlo, kar se je tedaj prerokovalo: minolo soboto (9. septembra) so padle akcije v Berlinu: Feniks za 65%, Laurahütte za 7%, Luksemburger za 55%, Rhombacher za 7%, Harpener 5%, Schuckert 5%, Siemens Halske 7%, Deutsche Bank 45%, Berliner Handels Gesellschaft 3%, Kanada 675%. Cela vrsta industrijskih papirjev je padla za 15% vrednosti: To se pravi, kdor je imel za 1000 K takih akcij, je izgubil v enem dnevu 150 kron in ima v rokah vrednosti le še 850 kron, zato ker je morebiti v jeseni mislil, da dobi na leto pri akciji 10 kron več obresti, kakor v varni posojilnici. Zdaj lahko 15 let špekulira, da popravi škodo enega dne.

Oklic. Vas Goriče na Zili v političnem okraju Šmohor je dne 22. avgusta 1911 bila prizadeta po velikem požaru. Ogenj, ki je nastal vsled strele, se je vsled suše in pomanjkanja vode kljub prizadevanju polnoštevilno došlih požarnih bramb iz okolice kakor požarnih bramb iz Čajne, Bistrice in Šmohora z grozovito naglico razširil, da je zgorelo 19 hiš in 18 drugih poslopij in je nastala škoda v znesku 250.000 K po odšteti zavarovalnine v znesku 125.000 K. Pri tem so poleg premičnin bili uničeni pridelki in zlasti velike zaloge deloma še lanske kreme, kar pomeni za prizadete posebno občutno škodo, ker vsled suše na otavo ni računati. Že po številkah precejšnja škoda, ki je zadela deloma posestnike, deloma gostače, ki jim je zgorelo imetje, zadene prve tem huje, ker so povprek vsi zadolženi, čemur so vzrok mnogi požari, ki so razsajali v tej vasi. Od leta 1878 sem namreč v tej nesrečni vasi ni bilo nič manj kot 8 požarov, od katerih so upepelili oni leta 1887 celo vas, požar leta 1898 iste domove, kakor 22. m. m., in požar lanskega leta je uničil sedem poslopij. Razven Gorič je pa tudi edina poleg Gorič v mali občini nahajajoča upoštevana vredna vas Borlje leta 1869 docela in leta 1903 do polovice pogorela. V takih razmerah je itak sama revna občina brez sredstev, pomagati svojim od hude nezgode brezpogojno in nujno navezani na pomoč od zunaj, da si morejo rešiti ogroženo existenco in ne zapadejo revščini. Z ozirom na večali to nesrečo menim, da moram zopet kličati na pomoč pri vseh neizgovornostih in odrejam splošno deželno zbirko na Koroškem. Darove sprejemajo politične obla-

sti prve instance in c. kr. deželna vlada. — Za c. kr. deželnega predsednika: Lobmeyr l. r.

Vojaški novinci. Dne 3. in 5. vinotoka dojde v Celovec 1060 vojaških novincev.

Samomor. V sredo, 13. t. m., zjutraj se je obesil v Št. Rupertu pri Celovcu železniški delavec J. Selcher. Bil je oženjen in oče štirih otrok.

Otrok utonil. V Otočah pri Celovcu so se pri Holzlegerju igrali otroci blizu vodnjaka, ki je bil slabo pokrit in je padel en otrok v vodnjak ter utonil.

Ribnica. (Gozdni požar.) Kneza Rosenberga gozd v občini Škofiče je začel goreti dne 7. t. m., ob treh popoldne. Ogenj se je razširil po približno enem oralu. Zgorelo je okrog 500 posekanih debel in nekaj drv, last lesnega trgovca Janeza Seger. Škode je 1000 kron.

Kap je zadela v torek, 12. t. m., popoldne ob dveh v hotelu Moser v Celovcu tovarnarja Blassa iz občine Waiern, ko je ravno sedel k južini. Bil je takoj mrtev.

† Kardinal knez in škof Puzyna. V Krakovu je umrl 9. t. m. tamošnji kardinal knez in škof Puzyna, star 70 let. Za kardinala je bil imenovan 15. aprila 1901. Znan je bil zlasti vsled tega, ker je pri volitvi sedanjega papeža izročil v imenu avstrijske vlade »veto« (protest) zoper eventualno izvolitev tedanjega papeževega državnega tajnika kardinala Rampolla del Tindaro.

Veste

moja navada ni, da bi nekaj okrog govorila
kar sem samo slišala!

Pri

pralnem ekstraktu „Ženska hvala“

sem se pa

sama prepričala,

da je najboljši in najzanesljivejši pralni prašek
ter, da popolnoma nadomešča vsako belenje
perila. S pralnim ekstraktom „Ženska hvala“
namočeno perilo, pere se v polovico krajšem
času, brez truda in popolnoma čisto.

Nov lordmayor. Ko je zadnje dni obiskal lordmayor iz Londona Dunaj, so listi pisali, da ima tak nadžupan 10.000 funtov letne plače, to je 200.000 kron! Gospodje, ki v Celovcu nakladajo ljudem dohodninski davek, iščejo v okolici takih lordmayorjev — med Slovenci. Pol enega so menda našli; ta je posestnik in trguje nekoliko z lesom. Zato so mu Celovčani prisodili dohodkov 12.570 kron in so mu naložili s plačilnim nalogom št. 194 dohodninskega davka samo — 326 kron. Radi bi vedeli, koliko takih bogatašev so našle celovške oblasti med Nemci? Nekdaj so menda zemljiške čiste doneske tudi tako cenili, da je slovensko zelo peščevarno zemljišče v najvišjih razredih in da je globoki, rodovitni svet med Nemci nizko cenjen. Odkod vse to?

»Südmarka« v Celju. Südmarkovci so zborovali 8., 9., 10. t. m. v Celju. Slovensko prebivalstvo se je zadržalo popolnoma mirno. Kako pa postopajo nemški prenapetneži, če Slovenci prirejajo kake večje slavnosti! Izzivali so pa celjski nemskutarji s frankfurtaricami. Frankfurtarico je razobesil celo c. kr. sodni svetnik Gallinger, bivši slovenski Kapun. Pridigoval je v protestantovski cerkvi pastor May o »Losung der Südmärke«, kar je bilo celo njegov zvesti poslušalki, stari sohi pred cerkvijo preveč, tako da se je s svojo frankfurtarico vred raje podrla v viharju, kakor da bi zopet morala poslušati enake reči v cerkvi. Značilno, kako Südmarkovci farbajo svet, je dejstvo, da so na shodu govorili o ogroženem nemštvu — na Koroškem, ko pri nas

vendar že vsak otrok ve, da še noben Slovenec Nemcu ni skrivil lasu, pač pa da Südmarka na umeten način pospešuje ponemčevanje Slovencev. Na shodu se je hotel na vsak način pokazati s svojo zgodovinsko učenostjo tudi g. Lackner, urednik »Fr. St.«, ki je vedel povedati Südmarkovcem, da prebivajo Nemci že — tisoče let na tej zemlji, in je prorokoval, da naj bo že, kakor hoče, nemška bo ostala ta zemlja na veke. Čestitamo!

Črna. (Razne novice.) Zvečer 4. t. m. je zopet zasvetila v naši vasi električna luč iz nove elektrarne g. Janeza Hobel p. d. Matevža. — Plajberška unija je zopet pričela graditi nov rov pri Žerjavu, po katerem mislijo priti pod gorenje jame na Igrčevem griču. Rov bode imenovan po sedanjem g. oskrbniku: Tomaž Glančnikov. Gradijo tudi vrven tir, po katerem se bo odvažala rušina izpred rova na drugi hrib nad Čemernikom. Sliši se tudi, da namerava unija kupiti avtomobil, ki bo vozil svinca na prevaljski kolodvor.

Grebinski kloster. Preteklo nedeljo ob 3. uri popoldne je med burjo strela udarila v skedenj Primoža Šliefnika p. d. Driona v Mali vasi in ga je upepelila. Skedenj je bil natlačen poln žita, sena in otave; zato je škoda velika, dočim je zavarovalnina majhna. Pri požaru so se z izdatno pomočjo odlikovali nekateri Grebinčani, posebno gospodje učitelji. Prisrčna hvala jim! Očetu Drionu, skrbnemu gospodarju, cerkvenemu ključarju in zvestemu našincu naše iskreno sožalje!

Izpred sodišča. Pri deželni sodnji v Celovcu se je 13. t. m. vršila razprava v zadevi volitev. Dva mlada, vrla posestnika iz Želuč, Jožef Martič in Miha Veber, sta bila tožena, češ, da sta Florijanu Einspielerju na dan ožjih volitev na ime Lučovnika izpolnjeno glasovnico vzela in proti njegovi volji izpolnila z Lukasovim imenom. Ovadbo so napravili nemčurji, ki so se že veselili, da bodo spravili dva narodnjaka v luknjo in ob volilno pravico, pa so se grdo urezali. Žandarmerija je naredila krvavo ovadbo, in sicer tako, da je državni pravdnik brez preiskave tožil. Pri obravnavi pa se je pokazalo, da so le nasprotniki hoteli preslepiti Florijana Einspielerja, ker so mu utaknili glasovnico z Lučovnikovim imenom, četudi je hotel Lukasa voliti. Obtoženca, ki ju je zastopal g. dr. Brejc, sta bila oproščena in je njun ovaduh za eno blamažo bogatejši. — Pred kratkim je bil neki posestnik iz občine Bela obsojen na 30 K globe in izgubo volilne pravice na šest let, ker je nekemu volilcu, ki ne zna ne pisati ne brati, ki pa je že od nekaj znan kot volilec naše stranke, popisal glasovnico, ne da bi ga prej prosil za dovoljenje, kljub temu da je dotični volilec kot priča izpovedal, da je bil z izpolnitvijo glasovnice zadovoljen, in da če bi ga bil prej vprašal za dovoljenje, bi mu ga bil tudi dal! Sodišče ga je kljub temu obsodilo, vendar je zagovornik g. dr. Brejc vložil ničnostno pritožbo na najvišje sodišče. Ta slučaj kaže, kako previdni morajo biti naši zaupniki in agitatorji celo pri pristaših naše stranke. Pravilo naj bo, da naj se vsakega poprej vpraša za dovoljenje, predno se mu glasovnica izpolni, potem pa ne bo nobenih tožb.

Od Zile. (Ziljani v rokodelski razstavi.) Kolovodje Ziljanov bila sta župan Fišer in po njegovem kopitu vrezani Bl. Leiler ml. iz Bistrice. Sprejela sta ta dva baje 500 K za hrano in pijačo cele ekspedicije v Celovcu in na poti, ker obljubilo se je udeležencem, da so prosti vseh izdatkov. A v Celovcu delalo se je drugače. Kadar je bila pojedina končana, dala sta Fišer in Leiler žajfo ter zginila kakor kafa. Prav pristransko se je ravnalo pri razdelitvi odlikovanj, seveda po Fišerjevem nasvetu. Osebe, katere niso zaslužile nobenega priznanja, so dobile prve odlike. Da so le nemškega mišljenja in da znajo dobro vpiti in hajlati! Potemtakem se je licenciralo le mišljenje, ne pa zasluga. Prav Fišerjeva manira! Njegova hči, na katerej ne najde nihče posebne lepote, ne na sredi obraza, ne na hrbtu, dobila je darilo kot prva lepota. Dekleta iz Strajevasi, res brhke postave, pa so bile zapostavljene. Žena strastnega nemškega nacionalca Hutterja, Nemka iz Bleiberga, dobila je kolajno kot slovenska Zilanka. Torej se ni čuditi,

da je bil župan Millonig silno razburjen in je po Celovcu slovensko obstruiral. Sploh pa se da z strajskim županom še kaj govoriti, ker je sicer pameten mož in zna vsaj misliti.

Kako so delili darila pri razstavi? Značilno, kako so pri razstavi delili darila, je, da je dobila tiskarna Gutenberghaus zlato kolajno. Kdor le malo razume tiskarsko stroko, in je videl razstavljenе reči tiskarne Gutenberghaus, ki so čisto navadni izdelki, ki je enako izvrši vsaka poljubna tiskarna, ta se bo odlikovanju zares čudil. Celo uradna »Klagenfurter Zeitung« je, sicer na zelo mičen način, izrazila začudenje nad takim odlikovanjem. Na drugi strani pa n. pr. največjega priznanja vredno fino delo g. Lečnika iz Borovelj, lastnoročno izdelana precizijska ura, ni dobila prvega darila. Saj se poznamo! Imamo v evidenci še več slučajev.

Glasom enako se glasečih sodb glavnih zdravnikov dunajske c. kr. splošne bolnice v Wiedenskem okraju se je naravna **Franco Jožef**-ova grenčica izkazala odlično po prijetni lastnosti, da učinkuje zanesljivo razkrajajoče in **odvajajoče** že v malih količinah in brez vsakih drugih stranskih pojavov.

Kriva Vrba. (Gozdni požar.) Dne 8. t. m., ob štirih popoldne je nastal v občini Kriva Vrba požar v gozdu posestnika Jožefa Pamperla. Sodi se, da je nastal požar vsled goreče stran vržene vžgalice ali smodke. Izletniki so mnogokrat nepredvidni. Zgorela je nastelja v obsegu 700 m². Ogenj so pogasili domačini.

Škofiče. (Roparski umor.) Dne 4. t. m. proti sedmim zjutraj je našel 13 letni Jožef Jeročič 71letno prevžitkarico Marijo Piček v postelji umorjeno. Prerezan je imela vrat. Morilca so zasledili v osebi dninarja Janeza Schusterja, ki je pri umorjenki dobil dve kroni. Schuster je izprva hudo delstvo tajil, pozneje pa priznal. Izročili so ga deželnemu sodišču. Schuster ni tukajšnji rojak.

Velikovec. (Kupčija z mladino.) Nepotrebni nemški »Schulverein« je lani daroval za tukajšnje šole 2350 K. Prav hvaležni bi bili omenjenemu društvu, če bi se spominjalo iz pravega namena naših revnih otrok. Toda to so groši, s katerimi navadno slovenski otroci prodajo svojo narodnost. In to vendar ni lep namen. Cesar ne storiijo zadosti nemškonacionalne šolske oblasti s svojim ponemčevalnim, četudi protipostavnim, sistemom, to naj izpopolni denar. Tako ravnanje vendar ni moralno in je Nemcem v veliko sramoto. Slovenski stariši, pošljite svoje otroke v slovensko šolo!

Bolehnost in umrljivost pri otrocih, ki pijejo iz steklenice, je veliko večja nego pri dojenčkih, če se zamudi pridati mleku »Kufek«, ki ga najtopleje priporočajo neštevilni tu- in inozemski zdravniki. »Kufek« vsebuje jako mnogo redilnih sestavin, ki povzročajo, da se otroci krepko razvijajo, je lahko prebaven ter preprečuje in odstranja motenje prebavljanja, drisko, bljuvanje, črevesni katar i. dr. 176

Žrelski romar župan Oremus in njegovi liberalni pristaši so bili vsled »Mirovih« razkritij o njihovih romanjih in sklepih strašno zbegani. Niso si vedeli pomagati. Sklicali so sejo krajnega šolskega sveta, da dajo »Miru« odgovor. Župan je izgubil glavo in sploh ni vedel, kaj storiti; enako se je godilo Švingerju, ki je bil stavil tisti famozni predlog, po katerem bi se naj za slovenske otroke uvedel nemški krščanski nauk. Bogensberger se je pa po nepotrebnem razburjal. Može so priznali svojo blamažo s tem, da so začeli nanovo o tem predlogu sklepati in so postali mnjenja, da v prvem razredu naj po njihovi milosti še ostane slovenski pouk v krščanskem nauku. Konečno so sklenili poslati »Mirova« članka v »Fr. Stimmen«. Tega se že res veselimo! Može se hočejo res še pred širšim svetom blamirati!

Seifritz v škripcih. Kakor čujemo, je zoper oba Seifritza, starega in mladega, vložena ovadba zaradi pregreška zoper volilno prostost. Slučaj je popolnoma jasen in po

pričah dokazan. Pričakujemo, da bo sodišče v Dobrlivasi proti Seifritzu ravnatoko brezobzirno postopalo, kakor proti nekemu našincu v Globasnici. O obeh slučajih bomo še govorili. Sploh bomo delovanju gospoda sodnega svetnika v Dobrlivasi odslej naprej posvečali večjo pozornost.

Vernberg. (Občinske volitve.) Ker so vernberški nemčurski velikani ob času državnozborskih volitev še precejšnje število glasov nalovili za vsenemca dr. Angererja, so si mislili, da se bo vsenemški bog »Vodan«, v katerega imajo tako zaupanje, in katerega tako navdušeno »alldeutsch-heil« proslavljajo, pri občinskih volitvah posebno milobno ozrl nanje in jim zopet pomagal podjarmiti neumne »vindišarje«, kateri so se pred tremi leti predrznili otestiti se njih brutalne nemčurske komande. In res bog »Vodan« jim je poslal preroka, kakor poroča zadnji »Mir« iz Podravelj, kateri je zagotavljal poskrbeti, da se pomeže z neljubimi Slovenci, kateri mu delajo tudi v Lipi strašne preglavice, ker se tudi bližajo občinske volitve. Ali vse prerokovanje, vse žrtve, četudi se je dalo par voz brinja za eno pooblastilo, ni nič pomagalo. Slovenci, zavedajoč se, za kaj se gre in do grla siti ponižnega hlapčevanja vsenemcu na lastni zemlji, ki so ga morali okušati prej en četrto stoletja, so zbrali svoje pogumne čete in udarili na nemčurje s tako silo, da so bili ti kar razočarani. Dobili so namreč dne 8. t. m. pri volitvi tretjega razreda 76 glasov večine; to je nemčurje tako poparilo, da se drugi dan pri volitvi drugega razreda niti udeležili niso. Samo v prvem razredu se je še posrečilo spraviti nasprotnikom tri svoje v odbor, ker je prišlo do žrebanja zaradi enakosti glasov. Vernberžani so se res nad vse moško držali. Želeti bi le bilo, da bi tudi Lipljani pri svojih prestoječih volitvah sledili temu vzgledu.

Velikovec. (Občni zbor.) Društvo »Lipa« je priredilo zadnjo nedeljo svoj peti letni občni zbor. Navadno se je obneslo vsako društveno zborovanje zelo dobro. Toda vsa prejšnja zborovanja je nadkrilil zadnji občni zbor. Zastopana so bila vsa sosedna bratska društva, še celo iz Pliberka in Djekš so došli zastopniki; kakor vedno, so nas posetili tudi to pot zastopniki škocijanskega, ruškega in vovbrskega društva; posebno pa moramo omeniti zastopnice želinjskega društva; te so došle v narodni noši, ki se jim je vrlo podala. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. Udov je štelo društvo 131, med temi dva častna člana in šest ustanovnikov. Mesečna zborovanja so bila tri, govorov pa sedem. Poleg tega so se vršila tudi zborovanja podružnice »Slovenske Straže« dvakrat. Ravnotako je društvo tudi priredilo Miklavžev večer, predpustno veselico in družbinski večer na pustni torek. Torej skupaj sedem prireditev. Govorov je bilo sedem razne vsebine; gledališke predstave so bile štiri, odborovih sej je bilo sedem. Pri prireditvah so naši tamburaši skrbeli za zabavni del. Premalo pa so se udje posluževali društvene knjižnice. Dohodkov je imelo društvo 268 K 98 h, stroškov 250 K 46 h. Na novo je pristopilo na občnem zboru pet udov. V odbor so se na novo izvolili gg.: Potočnik Lovro, krojaški mojster, in Stornik Cvetko, mizarski pomočnik, oba v Velikovcu, odbornika; Ogradnik Pavel, strojarski pomočnik, in Köchl Gabrijel, čevljarški mojster, kot namestnika. Nato so nastopili prvokrat Orli, ki so s svojimi prvimi poizkusi telovadbe vzbudili občo pozornost in zadovoljstvo, s čemur je društvo storilo v svoji organizaciji velik korak naprej. Za kratek čas vežbanja moramo biti s telovadni uspehi vrlih mladeničev popolnoma zadovoljni. Vseh Orlov je dosedaj 19, in zaslužijo, da jim zaključimo krepki Na zdar! Posebno gre vsa zahvala načelniku g. Francu Mauhlerju, ki ima zasluge za ustanovitev telovadnega odseka in ki se neumorno trudi v vežbanju mladih Orlov. Po telovadbi je govoril »Mirov« urednik g. Smodej, ki je v vznešenih besedah omenjal vzroke brez-

verstva in iz lastne skušnje kot očitivec ali iz drugih podatkov navajal, kako se drugod katoličani od najvišjih uradnikov in vladarjev do najnižjega delavca ne sramujejo javno pokazati svojega katoliškega prepričanja, kakor kažejo to veliki katoliški shodi in evharistični kongresi. Ravnotako se tudi drugi narodi ne sramujejo svoje narodnosti; zakaj bi edino Slovenci bili narodni odpadniki? Odločno protestuje med viharim odobravanjem poslušalcev proti pisavi lutrovske »Bauernzeitunge«, ki na načrten način sramoti rimske papeže. Za govorom so uprizorili naši igralci šaljivo igro »Sokratov god«, ki se je nad vse izbornu obnesla in provzročila mnogo smeha. Vse je hvallilo zborovanje in vse je bilo zadovoljno. Tako je društvo napredovalo zopet za korak naprej s tem, da so se začeli zbirati na vejah »Lipe« vrli mladi Orli.

Društveno gibanje.

Možica. Katol. slov. izobraževalno in pevsko društvo »Peca« priredi dne 24. t. m. shod z igro na župnijskem skednju v Možici. Spored: Pozdrav predsednika, deklaracija, igra: »Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček«. Med odmorom petje moškega zbora. Pobiranje mesečne članarine, volitev novega tajnika in blagajnika. — Odbor.

Škocijan v Podjuni. Nedeljska prireditve (17. t. m.) se vrši »pri Rušu« v Zamožni vasi tik Škocijana, začeni točno ob 3. uri popoldne. Obsežen spored bo za vsakogar velezanimiv; iz prijaznosti sodelujejo velikovski tamburaši. Le pridite v obilnem številu! Oči in ušesa vseh udeležencev hoče izredno dobro zadovoljiti ob svoji petletnici — Škocijansko bralno društvo.

Društvom. Slovenska kršč. soc. zveza za Koroško uljudno prosi vsa društva, katera še niso vrnila v Ljubljano informacijskih poi, naj to tako j storijo, drugače ne pridejo v prihodnji koledarček. Statistika se zaključuje že prihodnji teden.

Želinje pri Velikovcu. V nedeljo, 17. septembra, popoldne po blagoslovu, bo v župnišču v Želinjah shod bralnega društva. Govorita č. g. Smodej, urednik »Mira«, in gosp. Mavhler, živinorejski instruktor. K obilni udeležbi vabi društveni odbor.

Vogrče. Na kvaterno nedeljo 24. t. m. se vrši popoldne po blagoslovu pri »Škofu« važen gospodarski shod, združen z občnim zborom podružnice slov. šolskega društva. Govori g. Mavhler iz Velikovca in še en govornik. Slovenci in Slovenke! ta dan vsi k »Škofu«! Vabi — odbor.

Gospodarske stvari.

O POMENU IN KORISTI ŽIVINOREJSKIH ZADRUG.

V zadnjih dveh letih se je na Kranjskem osnovalo mnogo živinorejskih zadrug, medtem ko jih je poprej obstajalo le nekaj, ki so skušale šele najti pot svojemu delovanju. Priznati se mora, da so te zadruge po svojem večletnem obstanku prestale marsikatero britko skušnjo, kar jim pa ni bilo v škodo, ampak le v korist, ker znano je, da skušnja uči. Obžalovanja vredni pa so bili oni živinorejci, ki niso uvideli važnosti teh novih naprav in so včasih celo namenoma skušali nasprotovati onim požrtvovalnim in nesebičnim osebam, ki so z jasnimi nameni s pomočjo živinorejskih zadrug hotele povzdigniti našo živinorejo.

Brez boja ni zmage, brez truda ni kruha. Ta rek se uresničuje tudi pri živinorejskih zadrugah, ki danes lahko z veseljem in ponosom gledajo na svoje trudapolno delo, ko vidijo, da njih napor ni bil zastoj, ampak da je kolikor toliko vendar le rodil uspeh.

Prve živinorejske zadruge so si pridobile mnogo izkušenj, katere lahko njim samim kakor tudi drugim živinorejskim za-

Vsaka gospodinja,

katera želi pripraviti dobro kavo, uporablja najraje „pravega :Francka:“ s kavnim mlinčkom, ki se izdeluje temeljem največje skrbnosti že dolgo let v zagrebški tovarni.

Ta izborni domači izdelek najtopleje priporočamo.

Pijte samo „Tolstovrško slatino“

ki je edino slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislavoda.

Naroča se: Tolsti vrh, p. Guštanj, Koroško.

Od vsakega zaboja plača podjetje 20 v. v društvene narodne namene, kamor naročnik določi.

drugam služijo v pouk. Prve težave so se daj minile in upati je, da se nadaljnemu razvoju ne bodo več stavile tolike zapreke.

Prepričan sem, da se bo zdelo to priznanje starejšim, z uspehom delujočim za drugim nekoliko pretirano, češ, da se hoče vsa stvar le na zunaj olepšati.

Tisti, ki so dobro poznali razmere v kranjski živinoreji, kakršne so obstajale pred leti, mi bodo gotovo pritrdili, da imam prav in da ne trdim nič prisiljenega, oziroma neresničnega. Jasno sliko o naši živinoreji si more napraviti le tisti, ki pozna naša plemena, njih prednosti in njih napake, način vzreje, hleve, krmljenje in sploh vse odnose, ki pridejo tu v poštev. Takemu poznavalcu razmer stopijo napake v živinoreji takoj same ob sebi pred oči. Ravno tako tudi takoj opazi vsak napredek v živinoreji, dočim strokovno manj izobraženi napredovanje opazi šele, ko je bil na to opozorjen.

Resnica je, da je treba precej časa in mnogo dela, predno se doseže to, kar imenujemo pravi uspeh. Ali prezreti ne smemo tudi najmanjše stvari, ki jih tudi lahko imenujemo uspeh. Ako zadruga korakoma napreduje ter podpira živinorejo v vsem, kar je ž njo v zvezi, lahko že tudi to šteje med uspehe, ki jih je zadruga dosegla. Ako pregledamo delovanje nekaterih starejših zadrug, vidimo, da so storile in dosegle mnogo koristnega, tako da smemo biti s tem za enkrat zadovoljni. Seveda s tem še ni rečeno, da je zadruga že dosegla svoj namen, nasprotno, ko si je ustvarila potrebno podlago in si pridobila zaupanje živinorejcev.

Koliko je živinorejcev, ki sami odkrito priznavajo, da so jih šele zadruga vzpodbudila do tega, da so začeli razmišljati, ali bi ne bilo mogoče napredovati tudi v živinoreji. Količko je hlevov, katere so živinorejci popravili ravno vsled navodil in priporočil, ki so jih dobili od zadruga. Po mnogih krajih so že začeli stalno beliti hleve, kateri poprej niso videli apnenega beleža. odkar so bili sezidani. Ko se je pa začelo živinorejcem razlagati, kako koristno je za živino, ako so hlevi snažni, so se mnogi po tem ravnali in so danes hvaležni, da se jih je na to opozorilo. Kjer ni pomagala beseda, tam je vleklo zgled. Ko je sosed videl pri svojem sosedu, da ima hlev v lepem redu, mu je to ugajalo in nehote ga je začel posnemati, čeprav sam pri sebi še ni bil do trdnega prepričan, če je to početje res koristno in za njegovo živino umestno. Sčasoma pa vendarle uvidi, da je prav ravnal, ko je posnemal vzgled svojega naprednejšega sosedu in na vse zadnje začne tudi on sam drugim priporočati, da naj store ravno tako. Tako medsebojno vzpodbujanje dostikrat več zaleže, kakor pa priporočanje po različnih shodih in časopisih, katerim mnogi ne zapajo mnogo. Ravno tako so začeli živinorejci hleve v drugih ozirih izboljševati. Pričeli so graditi gnojnične jame in gnojiti z gnojnico, katere se je poprej mnogo poizgubilo. Količko predsodkov so imeli živinorejci ravno glede porabe gnojnice, se ne da lahko povedati. Vkljub temu se je pa v tem oziru mnogo obrnilo na bolje in živinorejskim za drugim mora biti v zadoščenje, ko vidijo,

da kmetje uvidevajo škodljivost gnojnice v hlevu in njeno korist na travnikih in njivah. Mimogrede bodi povedano, da so se dobro obnesli gnojnični vozovi, katere izdeluje kolarski mojster Franc Krašovec na Vrhniki.

(Dalje sledi.)

Za kratek čas.

Nabira J. M.

Vse v redu.

Neka sitna žena pride k župniku tožit svojega moža. S solzami v očeh pripoveduje: »Gospod župnik, cel dan delam in dam svojemu možu ves zaslužek; on pa cel dan lenari, kvarta, popiva po gostilnah in če prikolovrati domu, me še pretepava, s pestjo me bije po glavi. Pomagajte, gospod župnik. Ločila se bom od njega.«

»No, no,« odgovori župnik, »tako hudo pa vendar ne bo. Za ločitev je še premalo vzrokov. Iz tvoje pritožbe sem samo to vzel, da, kar ti zaslužiš, možu daš, in da, kar mož zasluži, tebi da.«

»Kako pa to?« vpraša začudeno žena. »No, pa ti razložim: Ti zaslužiš vsak dan denar in ga daš možu. Mož pa zasluži vsak dan s pestjo po glavi, in to da tebi.«

Za modre.

Kateri živali mraz najmanj dene? Bolhi. Ker skače okrog tudi pozimi v srajci.

Previdnost pri nakupu!

Cesarski manevri se približujejo. Ritmojster pl. Radvečbibil je iskal že dva meseca pravega, bistrega in lepega konja. Poklican je bil namreč k generalnemu štabu, kojega bo vodil cesar sam.

Pri nekem kmetu, znanem konjerejcu, je vjel za visok denar krasnega vranca.

»Pa pred strelom se ne boji?«

»Ne! Pred strelom se ne boji!«

»Dobro! Srečno!«

»Srečno!«

Vse je občudovalo ritmojstrovega konja. Cesar sam ga je gledal. Manever se začne. Artiljerija pridirja precej blizu k štabu. Kanon počni in že je ležal ritmojster v prahu in krasni vranec je dirjal divje čez plan.

V par dneh prikolne ritmojster, ves iz sebe, h kmetu.

»Kaj! Hudirja! Goljuf! Saj si dober stal, da se konj pred strelom nič ne boji.«

»Seve! Pred strelom se ne boji. A kaj je po strelu, o tem pa nisva govorila.«

Potep naletel na potepa.

Na samotnem kraju naletli neki klatež na navidez imenitnega gospoda.

»Denar ali kri!« zakriči ropar ter pomoli gospodu samokres pod nos.

Gospod se navidez smrtno ustraši ter jeclja:

»O joj! Bom, bom dal . . . vse . . . Oj, moja žena, moji otroci! Pa prosim . . . prosim . . . da mi bodo doma verjeli, da sem bil v resnici napaden, . . . prosim, ustrelite mi tukaj na desni skozi frak.«

Ropar ustrelil.

»Prosim . . . da bodo bolj verjeli, še tukaj na levi.«

Ropar ustrelil vdrugič.

»Pa prosim še tukaj skozi klobuk.«

Ropar ustrelil vtretjič.

»Da bodo pa še bolj verjeli . . . oj joj . . . oj joj . . . streljate še tukaj skozi robec.«

»A kaj,« zarenči ropar, »denar sem, saj nimam več kroglice v samokresu!«

»A tako!«

Tavh! In že je ležal ropar na tleh. S pestjo ga je »gospod« pobil.

»Jaz sem sam klatež, pa ti si v svoji stroki proketo neumen,« ga pouči »gospod«. In sta si podala roke ter se ločila v miru.

Loterijske številke.

Brno, 6. septembra: 23 72 58 79 38

Linc, 9. septembra: 73 45 4 2 71

Trst, 9. septembra: 71 89 87 23 55

Tržne cene v Celovcu

7. septembra 1911 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litr. (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	22	81	23	49	14	57
Rž	20	64	20	96	12	92
Ječmen	—	—	18	—	—	—
Ajda	—	—	—	—	—	—
Oves	17	3	18	82	6	23
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	32	16	16	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	35	—	—	—
Repica (krompir)	—	—	12	—	—	—
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	6	—	8	—	—	—
„ kislo	3	80	6	—	—	—
Slama	3	—	5	—	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28		
Smetana, 1 „	—	60	1	20		
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	20		
Sur. maslo (putar), 1 „	2	80	3	60		
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	20	2	30		
„ „ sur. 1 „	2	10	2	20		
Svinjska mast . . . 1 „	2	20	2	40		
Jajca, 1 par	—	12	—	14		
Piščeta, 1 „	2	80	3	60		
Race	—	—	—	—		
Kopuni, 1 par	—	—	—	—		
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	60		
30 „ „ mehka, 1 „	2	60	3	—		
Živina	Počrez		100 kilogr.		Prignalo	Prodalo
			živa zaklana			
	od	do	od	do		
v kronah						
Konji	—	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—
„ za vožnjo	400	540	—	—	20	12
Junci	336	360	—	—	4	4
Krave	262	510	76	80	58	30
Telice	280	—	—	—	1	1
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	18	54	—	—	230	160
Ovce	—	—	—	—	—	—

Kupujte narodni kolek!!

Uzgojišče za deklice

(internat)

čč. šolskih sester v Narodni šoli Družbe
:- sv. Cirila in Metoda v Velikovcu :-

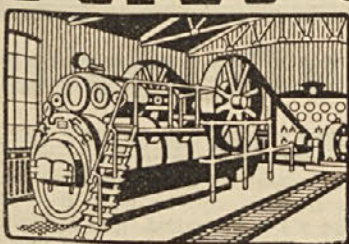
se priporoča p. n. slovenskim staršem.
V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira se posebno na pouk v ženskih ročnih delih.
Šolsko leto se prične dne 4. novembra t. l.
Plačila 26 kron mesečno.
Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF

MAGDEBURG-BUCKAU

Podružnica Dunaj, III., Heumarkt 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem.

Izvirna sestava Wolf 10—800 HP.

Najbolj dovršeni in gospodarski stroji za industrijo in poljedelstvo.

Vseh izdelkov nad 800.000 HP.

VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda,
Zaloga pri Jv. Perdanu v Ljubljani.

**MAL POLOŽI DAR
DOMU NA ALTAR!**

Te vžigalice
sovpri pridruži sv. Cirila in Metoda
v LJUBLJANI

Zahtevajte in kupujte pri vseh trgovcih slovenske
Ciril in Metodove vžigalice
ki so priznane najboljše.

Glavna zaloga pri tvrdki Ivan Perdan v Ljubljani.

VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda,
Zaloga pri Jv. Perdanu v Ljubljani.

**MAL POLOŽI DAR
DOMU NA ALTAR!**

Te vžigalice
sovpri pridruži sv. Cirila in Metoda
v LJUBLJANI

Kuharica v starosti 50 let išče službo v kakem župnišču. Bila je doslej že v taki službi in bi rada spet enako službo imela. Njej ni toliko na plači kot na tem, da bi mogla mirno in zadovoljno živeti. Natančne podatke daje uredništvo.

Jožef Božič v Celovcu

Beljaška cesta šte. 14

trgovec z mešaním blagom

kupuje in prodaja vsakovrstne deželne pridelke, kakor žita, maslo, sir, jajca, mleko itd. Zlasti priporoča

patentirano olje za večno luč in oglje za kadilnice

vsakovrstno kadilo, francoski in navadni stenj, voščene in druge cerkvene sveče itd.

Lovske puške

vsah sestav, priznana delo prva vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnootvarniška družba

Peter Wernig,

družba z omeje. zavezo: v Borovljah na Koroškem.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Zaradi bodočega novoizidanja
:: hiše je krojno blago po ::
znižanih cenah
naprodaj.

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec,
vogel Novi trg in Kramerjeve ulice.

U zalozi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Kristusovo življenje in smrt

v premišljevanjih in molitvah.

Poleg Gašparja Erharda za Slovence priredil Štefan Kociančič.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 6.—, za družnike K 4.40, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom K 9.20, za družnike K 6.80, po pošti franko K 1.— več.

Namesto 40 kron samo 6 kron!!!
Gamsova brada

krasotni izvod

podobna jelenovi bradi, pristna, zelo lepa, 16 cm dolga dlaka, s starosrebrno Hubertcevkovo, s premikajočim oklepom in vijakom, skupaj

samo 6 kron.

Dlaka in obroč pod jamstvom pristna. Razpošilja po povzetju in colnine prosto izdelovalec gamsovih brad

L. Fenichel, Dunaj, IX., Altmüttergasse 3/43.

Izjava.

Podpisani Leopold Kassl, župni upravitelj v Hodišah, obžalujem, da sem prejšnjega organista g. Jerneja Modrič, sedaj organista v Grebinju, žalil s tem, da sem ga pred sodnijo in drugod dolžil tatvine.

Jaz to prekličem in se zahvaljujem Jerneju Modriču in njegovemu zastopniku dr. F. Müllerju, odvetniku v Celovcu, da je od tožbe odstopil.

Hodiše, dne 6. septembra 1911.

Leopold Kassl.

Le z uporabo leta 1886. pohvaljenega z znamko postavno zavarovanega
„Seehund“ postane
gumičevega trana črevlji
mazila za usnje

res nepremočni, mnogo bolj trpežni, mehki in se jih še lahko svetli z voščilom. Tudi za vozna pregrinjala, konjsko opravo, jermenje itd. izvrstno. Dobiva se povsod v škaticah po 30 h in večjih, če ne naravnost po edinih proizvajalcih: J. Lorenz & Co., Heb, Češko, in Böhme & Lorenz, Chemnitz, Saško. — Sodbe se glase:

Rabim „Seehund“ že najmanj 15 let in sem prav zadovoljen z njim. Tannhausen, 5. sušca 1911.
Baron Gordan Gudenus.

Lepo majhno posestvo v vasi šolo in cerkvijo je pod zelo ugodnimi pogoji naprodaj. Leži ob cesti med Vrbo in Rožno dolino, obsega 9 birnov posetve, travnike, pašo, gozd, hiša ima tri izbe, kuhinjo, hlev, vse v dobrem stanu. — Več se izve pod: S. F. št. 100, poste restante Vrba, Koroško.

**Ceno
Posteljno
Perje**

1 kg sivega skubljenega K 2.—, boljsega K 2.40, polbel ga prima K 2.80, belega K 4.—, prima puhasto mehkega K 6.—, najfinejšega K 7.—, 8.— in 9.60. Siv puh K 6.—, 7.—, bel prima K 10.—, prsni puh K 12.—. Od 5 kg naprej franko.

Napolniene postelje

iz debelega rdečega, modrega, rumenega ali belega inleta (nanking); pernica ca. 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema blazinama, vsaka ca. 80 cm dolga, 60 cm široka, povoljno napolnjena z novim, sivim, puhastim in trpežnim postelnim perjem K 16.—, napeljuh K 20.—, puhasto perje K 24.—. Posamezne pernice K 10.—, 12.—, 14.—, 16.—. Posamezne blazine K 3.—, 3.50, 4.—. Pernice 200×140 cm velike K 13.—, 15.—, 18.—, 20.—. Blazine, 90×70 velike K 4.50, 5.—, 5.50. Spodnje pernice iz najboljsega blaga 180×116 cm velike K 13.— in K 15.— odposilja po povzetju ali proti predplačilu

Maks Berger v Deženčah šte. 444 a, Šumava, Češko.

Noben riziko, ker je zamenjava dovoljena ali se denar vrne. Bogati ilustr. ceniki vseh postelnih naprav zastoj.

Jako redka prilika!

Neka tovarna mi je zaupala direktno razprodajo po elementarni nezdobi rešenega blaga, to je mnogo tisoč krasnih, težkih

flanelnih odev

v lepih, najnovejših vzorcih in modernih barvah z le neznatnimi, nevidnimi madeži vsled vode. Te odeje so gotovo praktične za vsako hišo, za postelje in osebe, so zelo fine, gorke in močne, okrog 190 cm dolge in 135 cm široke. Pošljem po povzetju 3 kose krasnih, jako finih, v vseh modernih barvah in vzorcih za 9 kron, 4 kose odev za gospodinjstvo za 10 kron. Vsak cenjeni čitatelj tega oglasa naj zaupljivo naroči. Z mirno vestjo lahko trdim, da bo vsakdo s pošiljativjo zadovoljen.

OTON BEKERA, c. kr. nadpaznik finančne straže v p. Nachod (Češko), tovarniška zaloga 2—8.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikovška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi **kegljišče,** pozimi zakurjeno.

Poleti sedi na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 5,000.000.

Rezervni fond čez K 600.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge do dne vziđa.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije. Eskompt in incasso menic Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.